

ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ІТЕББ

Сучасний фінансовий ринок характеризується значною складністю протікання на ньому процесів. Зростають ризики, відбувається глобалізація міжнародних ринків, збільшується волатильність валют, процентних ставок, курсів цінних паперів і цін на сировинні товари, як підсумок, фінансові ринки стали нестабільними, складними, ризикованими і нерегульованими. При прийнятті інвестиційних рішень в сучасних умовах, необхідно вміти адекватно оцінювати й швидко реагувати на зміну зовнішніх і внутрішніх умов господарювання. Тому ступінь достовірності, чіткості й повноти економічної інформації, що використовуються у процесі інвестування має важливе значення. Традиційна економічна теорія базується на національних мотивах у прийнятті рішень агентами, згідно з якою пошук оптимального рішення полягає в ймовірнісній оцінкою можливих варіантів і раціональному виборі найкращого з них. Однак, у світовій практиці відомі випадки ірраціональної поведінки окремих агентів і фінансового ринку в цілому, які неможливо пояснити за допомогою раціональних моделей.

В умовах сучасного фінансового ринку для агентів, які приймають рішення на фінансових ринках, характерна інформаційна неповнота, асиметричність інформації, що викликає інвесторів активно шукати нові джерела інформації в тому числі звертати увагу на вирішення інших учасників ринку. Саме вирішення інших ринкових агентів з купівлі або продажу того чи іншого активу в деяких випадках стають визначальною інформацією для прийняття рішень. Така поведінка агентів у економічній літературі отримало назву «стадна поведінка» (herdbihevior) і пов'язане з проявом масових однакових дій, які можуть надавати як позитивний вплив на динаміку ринкових показників, так і призводити до негативних наслідків - утворенню спекулятивних фінансових «бульбашок», падінню індексів фінансових ринків, банкрутства компаній, рецесії.

Питання поведінкових особливостей прийняття рішень на фінансових ринках стали активно досліджуватися і знаходити відображення в теоретичних розробках в останні п'ятнадцять-двадцять років. Аспекти колективної поведінки агентів досліджені в роботах Х.Лебенстайна, Л. Фестингера, І.Джаніса, М.Грановеттера, нобелівських лауреатів Г. Саймона, Д.Аркелофа, Д. Стігліца, Т. Шеллінга, що вивчають інформаційний та психологічний вплив на прийняття рішень агентами.

У даний час багато вчених вважають, що всі різкі зміни цін на ринку пов'язані саме з масовою, стадною поведінкою ринкових агентів. На фінансових ринках даний ефект називається «інформаційний каскад». Каскад розвивається з більшою ймовірністю, якщо на самому початку більша кількість людей вчинили однакову дію, нехай навіть всі з них діяли на основі своєї приватної інформації і ці дії виявилися однаковими зовсім випадково. Ще більше може підсилити каскад дія експерта, тому передбачається, що він володіє достовірною інформацією. У такому випадку утворюється панівний тренд, до якого починають приєднуватися інші гравці, ігноруючи свою приватну інформацію, вважаючи, що ринок інформований більше, ніж вони, тим самим виявляючи «стадне почуття».

Таким чином можна зробити висновок, що дослідження процесів стадної поведінки агентів на фінансових ринках є актуальним завданням підтримки прийняття рішень і дозволяє підвищити рівень інформованості агентів. На фінансових ринках існує взаємозв'язок між поінформованістю агентів, їх очікуваннями щодо майбутніх прибутків і динамікою цін ринкових активів. Так само можна сказати що стадна поведінка визначається як стратегія, яка полягає в наслідуванні поведінки так званих експертів або приєднання до пануючого на ринку тренда під впливом ряду поведінкових факторів.